

Búcsú

(indulgentia), a római jogban amnesztiát, büntetés elengedését jelenti (v. ö. Cod. Theod. I. 9. tit. 38),

előfordul a szentírásban is ilyen értelenben: szabadon bocsátatni, elengedni remissio (Izsaiás 61, 1 és szt. Lukács 4, 18).

Egyházi értelemben a B. a gyónáson kívül való elengedése az ideigtartó büntetéseknél, melyeket még ezen a világon, vagy a tisztító helyen kellene kiállnia.

A B. magyarázata a következő: Az egyház Krisztustól a bűnök fölöadásának és föntartásának hatalmával jogot nyert a hivektől elégtételül bizonyos ideig tartó büntetések elszenvedését követelni; de jogot nyert arra is, hogy ezt a büntetést elengedhesse. S az egyház kezdettől fogva él ezzel a hatalommal. Érdemök szerint fölöadta vagy föl nem oldotta híveit a bűnök köteléke alól. Azoknak pedig, kiket a bűnbocsánatra érdemesnek tartott és akik a szentség erejénél, tehát Krisztus érdemeinél fogva az örök büntetéstől megmenekültek, azoknak, ha kiszabott föltételeknek eleget tette, elengedte, és elengedi most is az ideig tartó büntetést. Ez a kegyelmet B.-nak nevezik.

A B. tehát nem a büntől való fölöoldozás, hanem, mivel a penitenciatartás szentségének, erejénél fogva az örök büntetés el lett engedve és a tridenti szt. zsinat tanítása szerint a keresztség után bűnbe esett embernek megigazulása rendszerint («plerumque») nem olyan teljes (Conc. Trident. sess. XIV. de paen. can. 15), hogy ideigtartó büntetés elengedésénél ne maradjon még leróni való, azért az egyház alkalmat ad a hiveknek, hogy a pax, a communicatio istennel és egyházával a B. segítségével teljes legyen.

Érvényességük tartamára nézve vannak olyan B.-k, amelyek mindenkorra (perpetuae) vagy bizonytalan időre (in definitae) vagy csak meghatározott időre (temporales) szólnak. Ha a B. nem a hivek összességének, hanem csak egyeseknek vagy testületeknek adatik, akkor személyes B. a neve (personalis); ha helyhez van kötve, p. egy templomhoz (localis), ha tárgyhoz, p. olvasó, kereszt, szobor, érem, akkor reális. A tulajdonképeni B.-k között a jubileumi B. a legünnepelesebb és legkiválóbb.

A haldoklóknak az egyház kezdettől fogva teljes B.-t engedélyezett. E teljes B., ha a beteg egyébként megfelelt az előírt feltételeknek (gyónás, áldozás, isten akaratában való teljes megnyugvás stb.) a pap közbenjárása nélkül is elnyerhető. Ettől azonban meg kell különböztetni az absolutio generalis elenvezés alatt ismeretes teljes B., melyet a pápa meghatalmazásából in articulo mortis bármely pap adományozhat a haldoklónak a szokásos imádságok elmodása mellett.

Teljes B.-val van összekötve az ünnepélyes pápai áldás. A helyhez kötöttek közül legnevezetesebbek a Róma hét főtemplomához és a római szt. Péter templomában létező 7 privilegiált oltárhoz kötött teljes B.-k. Ugyanilyen B.-ban részesülnek azok, akik a jeruzsálemi szt. sirhoz, szt. Jakab komposztellai sirjához zarándokolnak. Nagyon elterjedt az u. n. portiuncula-B.

PALLAS NAGYLEXIKON